No. 1186 Zaterdag 22 September 1906 23ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.20,

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao 21 Sept.

Doorzichtige „Onthullingen."

De „Siècle" en de „Temps" publiceeren beide documenten — elkaar aanvullende — betreffende de Conferentie der Fransche bisschoppen, gehouden op den 30e. en den 31e. Mei ll.: het rapport der voorloopige bisschoppelijke Commissie, het Ontwerp tot organisatie van „vereenigingen van den eeredienst" (saamgesteld door Mgr. Fulbert-Petit, aartsbisschop van Besançon) en de verslagen van het in de zittingen verhandelde. Ook de „Verité Française" en de „Croix" laten duidedoorschemeren de authenticiteit dezer stukken, die door onbescheiden handen ter openbaarmaking zijn uitgeleverd, blijkbaar met geen ander doel, dan om te pogen den H. Stoel in tegenspraak te brengen met het Fransche episcopaat; om een dimenti te geven aan de Pauselijke Encycliek, die verklaart, dat het ontwerp tot „vereenigingen van den eeredienst" met bijna algemeene stemmen door de bisschoppen verworpen werd.

Volgens deze onthulling zou de Scheidingswet zelve verworpen zijn met algemeene stemmen — op 2 na — doch zouden de „associations" zijn *aangenomen* met 48 tegen 26 stemmen, dus met een meerderheid van 22; het omgekeerde van wat de Paus plechtig verklaart: met bijna *algemeene stemmen verworpen.*

De Paus zou dus in zijn encycliek de zaken opzettelijk valsch hebben voorgesteld.

Naar aanleiding van deze publicatie bevat de „Croix" een mededeeling van den volgenden inhoud: „Wat betreft deze onbescheidenheid zijn wij inlichtingen gaan inwinnen bij de beste bron en men heeft ons daarop het volgende geantwoord: „Deze publicatie is van niet het geringste belang, wat er ook zij van hare authenticiteit. De statuten zijn door veler handen gegaan: het is dus mogelijk, dat exemplaren ervan terecht zijn gekomen, waar zij niet thuis behoorden."

„De Paus had de „vereenigingen voor den eeredienst" veroordeeld. Ook 't episcopaat heeft ze met beslistheid verworpen met algemeene stemmen op twee na. Doch Pius X had verlangd, ten einde ergere gebeurlijkheden te voorkomen, dat de bisschoppen zouden overwegen of het mogelijk was een ander stelsel te vinden, hetwelk kon worden aanvaard als „modus vivendi."

En dezen „modus vivendi" meende Mgr. Fulbert-Petit, aartsbisschop van Besançon, te hebben gevonden in zijn ontwerp voor de zoogenaamde „kanonieke en wettelijke vereenigingen voor den eeredienst", „associations canoniques et légales". Dit ontwerp werd door de bisschoppelijke commissie met vrij groote meerderheid (volgens de thans nagenoeg algemeen verspreide lezing: met 48 tegen 26 stemmen) goedgekeurd.

Dit ontwerp organiseerde een stelsel van „kanonieke en wettelijke" vereenigingen, geheel verschillende van de „associations cultuelles" voorzien bij de Wet. Het eenige bedenkelijke van dit ontwerp was, of het met de Wet vereenigbaar kon worden geacht. Ware dit laatste wèl het geval geweest — het zou ook aannemelijk zijn geweest, en de H. Stoel heeft het dan ook alleen daarom verworpen, wijl de waarborgen welke dit ontwerp gaf, voor de eerbiediging van de constitutie der Kerk en de handhaving der rechten van den H. Stoel niet in de wet te vinden zijn, zoolang deze onveranderd blijft. De zaak is duidelijk. „Wij hebben 'ons", zoo luidt het rapport van Mgr. Fulbert Petit, dat de statuten voor de „kanonieke en wettelijke vereenigingen" aankondigde „van onzen taak gekweten met een weinig haast, gedreven door een drievoudig verlangen: om een dienst te bewijzen aan de Kerk en aan de geesten van goeden wil; om van ons vaderland, zoo mogelijk, ontzettende rampen af te weren, en ten slotte om te doen begrijpen, dat, indien er onder de voortreffelijke Katholieken en zelfs onder de geestelijken en onder het episcopaat gevonden worden, die meenen dat men met de „associations cultuelles" een proef zou kunnen nemen, DIT ALLEEN KAN GESCHIEDEN OP VOORWAARDE DAT ZIJ GELDIG GEDOOPT WORDEN EN ALDUS GEORGANISEERD, DAT ZIJ MET GEEN ENKEL VAN DE WEZENLIJKE EN WETTIGE RECHTEN DER KERK IN BOTSING KOMEN."

Aan de poging om daartoe te geraken, m. a. w. aan het ontwerp Fulbert-Petit, hetwelk de oprichting van „kanonieke en wettelijke vereenigingen" beoogde, — heeft het episcopaat zijn goedkeuring gehecht, nadat eerst de „associations cultuelles" der Regeering waren verworpen met bijna algemeene stemmen.

Het is echter duidelijk dat de anti-clericale bladen er belang bij hebben den stand der quaestie geheel verward voor te stellen, ten einde den Paus te kunnen beschuldigen van misleiding en den H. Stoel in tegenspraak te brengen met het Fransche episcopaat. Het zal steeds vergeefsch pogen blijven moedwillige blindheid te willen genezen!

„Waarom", vraagt François Veuillot in de „Univers", „heeft de H. Stoel deze statuten (het ontwerp Fulbert-Petit. Red.), nadat de ontwerpers ervan alles gedaan hadden om den slechten geest der wet te verbeteren, de gevaren ervan te bezweren en aan de valstrikken ervan te ontkomen, niet goedgekeurd? Om een zeer eenvoudige reden, welke de Paus met eenige weinige maar duidelijke woorden in de Encycliek aangeeft: wijl n. l. de waarborgen, gegeven in het ontwerp, niet overeenstemmen met de wet. Zij berusten op geen enkelen tekst der wet en worden door den eenen minister aanvaard en door een anderen verworpen worden. Zij konden worden aangenomen door deze en miskend door gene rechtbank. En daaruit volgt, dat noch de constitutie der Kerk, noch het gezag der bisschoppen door de waarborgen dezer statuten wettelijk gewaarborgd worden. En de Paus eischt in naam van de rechten der Kerk en van zijn waardigheid, dat de constitutie der Kerk en het gezag van haar Pausen onvoorwaardelijk, ten volle, zeker en WETTELIJK in veiligheid worden gesteld. Met andere woorden: hij verlangt, dat de waarborgen, aan de wet toegevoegd door deze statuten, in de wet-zelve geschreven worden of ten minste onwankelbaar worden gegrondvest op een formeel wetsartikel.

De publicatie van dit ontwerp, waaruit de sectarissen een wapen meende te kunnen smeden tegen den Paus, heeft dus slechts tot resultaat, dat het machtige en moedige beleid van den Paus nog duidelijker in het licht treedt en dat een treffend commentaar wordt geleverd op zijn beslissing."

Feuilleton.

St. Eustatiaansche Ditjes en Datjes.

Indertijd heb ik al eens 'n Ditje gevulpend over 't ontwaken hier op St. Eustatius.

Mij dunkt 't heeft iets voor, om nu ook eens wat velletjes copie te vullen met 'n Datje over Eustatiaansch slapen gaan, want hier slapen de menschen ook al, misschien wel 'n beetje al te veel.

De zon verdwijnt bij Saba in zee.

Zoo'n zonsondergang, die op 't eindje loopt, doet me altijd denken aan 'n sanguineus menschenkind, dat langzaam rechtstandig aan ze'n beenen omlaag getrokken wordt.

Wat 'n proza-mensch, niet waar! Dan hebben massa poëten er heel wat anders van gemaakt, zoo iets van „Aurora met haar rooskleurige poezele armen, die wegduikt in 'n bad van roodpurper vloeiend goud."

Enfin, ik ben geen dichter en ik zeg „De zon verdwijnt bij Saba in zee" en daar houd ik 't bij, dat kan elk fatsoenlijk mensch verstaan.

De zon is dan weg, heelemaal weg, verschwunden, opgemarcheerd.

Over 'n kwartiertje is 't pikdonker.

'n Politieagent met 'n lucifersdoosje in ze'n linkerhand stapt met gewichtig gezicht achter 'n jochie met 'n ladder over ze'n naakt schoudertje.

Die man met den helm en glimmende knoopen is lantaarnopsteker.

Twaalfmaal ziet men 'm vlug de leer op en afwippen, en, om ook eens poëtisch-lyrisch te zijn, Oranjestad baadt nu in 'n zee van licht.

Toch zie je 's avonds menigmaal menschen, die op visite gaan, met handlantaarns langs 's Heeren straten schuiven, de tijd, dat men hier verplicht zal zijn 's avonds met blauwe brillen langs onze boulevards te wandelen, is dus nog verre.

De beestenboel is nu afgevoerd, 't culinair genot neemt voor mensch en beest 'n aanvang.

Overal houtvuurtjes gevaarlijk dicht bij diverse krotjes, daarop 'n ouwe reuzelpan, of zoo 't gezin talrijk is, 'n zwart geblakerd kerosineblik.

Daarin pruttelt corn-meal (funchi) met 'n homp varkensvet. Nice hoor!

Op 't menu van buurvrouw prijkt pigeon-pea-soep met zoutevisch. Ook al nice!

En als onze niet erg matineuze visschers nu eens erg lucky geweest zijn, dan verga je van de lucht van gebakken visch, en te midden van al dat lekkers, als pièce de milieu, 'n bergje sweet potatoes of 'n pyramidale jam, en 't zaakje is gezond.

Zoo'n souper dinatoire moet je niet uitpoetsen.

Dan wordt dikwijls 'n record geslagen — ik spreek hier over den goeien tijd — door diverse papa's, die geheel den dag in den grond gewroet hebben, in 't enorme quantiteiten eetbare waar verslinden, en hun kroost blijft niet ver achter hun bloedeigen gangmaker, vandaar dan ook die vele afzichtelijke kindertjes in de Tropen, die ze in den Oost rijst- en hier sweetpotatobuikjes noemen.

Shocking! Waarom? dat zie ik niet in.

Ik verzeker U, die menschen hier savoureeren hun blikje of kalebasse funchi cum suis zeer dikwijls vrij wat meer, dan invités op 'n exquise soupeetje bij Gouverneur of Minister van Koloniën hun geraffineerde fijne hapjes.

Ná 't diner staat de pater familias op met 'n diepe zucht en gaat naar den „shop" er eentje pakken, of wat lucht happen, wat balie kluiven op ons zgn. hill-head.

Op beide plaatsen wordt immer zwaar geredeneerd, met major, minor, en conclusie, ofschoon de praemissen dikwerf mank gaan, maar dat vult men dan aan door enorme stemverheffing.

Soms heeft er eentje 'n kwaje dronk over zich, en wordt lastig. Dan komt de Heilige Hermandad er bij te pas, en 't is hem geraden fluks in te binden, want onze kranige brigadier laat niet met zich sollen.

Negen uren heit de klok.

Daar klinkt trompetgeschal van Fort-Oranje's wallen.

't Is de taptoe.

En de tap gaat toe, onverbiddelijk.

Of nu dat trompetgetoeter wel juist volgens alle regelen der harmonieleer is, weet ik niet, wel weet ik, dat onze goeiige blazer dikwijls niet aan 'n eind kan komen, zoodat men soms ze'n hart vast houdt, dat de man er in zal blijven.

De meeste menschen gaan nu slapen.

Moeder de vrouw duikt in 'n hoek van 't krot en begint 't nachtleger te spreiden.

Vader en Moeder *in* 't bed, hun spruiten er *onder* en er *naast* op alle mogelijke soorten vodden en lappen, die juist niet naar eau de cologne rieken.

DE CURAÇAOSCHE MIJNWET.

(Vervolg en slot.)

Art. 622 van het Curaçaosch Burgerlijk Wetboek zegt: „De eigendom van den grond bevat in zich den eigendom van hetgeen op en in den grond is", en verder: „Onder den grond mag hij naar goedvinden bouwen en graven en uit dat graven alle vruchten trekken, welke hetzelve kan opleveren; behoudens de wijzigingen, uit de algemeene verordeningen van politie op het stuk der mijnen, uitveening en andere dergelijke voorwerpen voortvloeijende."

Voor Curaçao geldt dus in beginsel: de eigenaar van den bovengrond heeft ook de beschikking over hetgeen in den bodem gevonden wordt. Aan het voorbehoud, uit te drukken in algemeene verordeningen, is wel de beteekenis gegeven, dat het beschikkingsrecht over de delfstoffen in de afgestane gronden aan het gouvernement blijft, of althans kan blijven, maar een wettelijk voorschrift van die strekking is nooit gegeven, ook niet nadat een aanvulling van art. 187 van het Curaçaosch Regeeringsreglement bepaald heeft, dat bij koloniale verordening door den gouverneur regels kunnen worden gesteld voor het verleenen van vergunning voor mijnbouwondernemingen. Zou, overeenkomstig deze strekking, met de bestaande middelen een regeling te treffen zijn, dan zou daarbij toch erkend moeten worden, dat zij wat de vigeerende wet als uitzondering bedoeld heeft tot regel zou maken, waardoor het voorbehoud het voorop gestelde hoofdbeginsel zou verdringen.

In de practijk hebben, naast ontginningen berustende op door den gouverneur verleende concessiën, dan ook verschillende opsporingen en ontginningen van delfstoffen door particulieren plaats gehad, zonder daartoe gevraagde of noodig geachte vergunning. Dat geen dezer, behalve Santa Barbara, levensvatbaarheid heeft gehad doet voor 't beginsel niet ter zake, al is het voor de oplossing der mijnwet–quaestie geenszins zonder belang.

Het principe der vrijmaking van de uit den bodem te halen schatten van het eigendomsrecht van den bovengrond wordt tegenwoordig vrij algemeen gehuldigd, en geldt in Nederland en in Oost–Indië als eerste eisch tot gezonde ontwikkeling van het mijnwezen. Dit beginsel moet ook in Curaçao de plaats innemen van het in art. 622 Cur. Burg. Wetboek neergelegde; daartoe is een wettelijke te niet doening van het verouderde recht noodig.

Wij kunnen de opvatting van den minister niet deelen, zooals die uitgesproken is in de boven overgenomen aanhaling van de M. v. T., als zou, afgezien van toevallig bijkomende omstandigheden, „nu de wetgevende macht bij de Indische mijnwet uitspraak heeft gedaan over de verschillende vraagpunten, die zich bij een mijnregeling voordoen, op het voetspoor van die wet een mijnregeling voor Curaçao vast te stellen zijn bij koloniale verordening of bij Koninklijk besluit." De voor Oost-Indië vastgestelde mijnwet kan voor Curaçao geen andere beteekenis hebben dan die, welke toevallige, persoonlijke inzichten hechten aan uitspraken, door de wetgevende macht voor een geheel ander land gedaan. Een raadgeefster kan die Indische wet bij de samenstelling van een Curaçaosch ontwerp zijn, maar een vervangster niet, want zij legt niets vast, laat de regeling van alles op losse schroeven. De angstvalligheid, waarmede minister Fock, zich eenmaal zettende tot het geven van een mijnwet aan Curaçao, uit de Indische mijnwet put, geeft al dadelijk een illustratie bij deze beschouwing.

Wat voor Curaçao noodig of nuttig wordt geoordeeld moet, na grondige studie, even goed en even stellig in de wet verzekerd worden, als het voor Oost-Indië noodig is geacht. Wat overgenomen. wat overbodig verklaard worde, het moet steeds op afdoende motieven geschieden.

De meening, dat op de Curaçaosche eilanden wel geen delfstoffen meer te vinden zijn, welker ontginning loonend zal blijken, mag hierbij geen gewicht in de schaal leggen. Herhaaldelijk doet zich, zelfs in streken, waar op veel meer nauwgezette wijze dan in de kolonie Curaçao onderzoekingen plaats hadden gehad, het geval voor, dat lagen van delfstoffen ontdekt worden, die tot nu toe aan de toch nauwgezet uitgevoerde nasporingen ontsnapt waren. Ook bieden nieuwe vindingen op technisch gebied gelegenheid tot beter zoeken of minder kostbaar exploiteeren.

Het komt ons voor. dat in het ontwerp een andere opvatting als grondslag te vinden is, en deze heeft aanleiding gegeven tot de vele blanco gedeelten, waarop wij reeds de aandacht hadden te vestigen en waarop wij nu ietwat uitvoeriger terugkomen.

Art. 1 geeft als aanhef: „Over de navolgende delfstoffen mag in de kolonie Curaçao de eigenaar van den grond niet beschikken......", hier volgt dan een aan de Indische mijnwet ontleende ruime opsomming.

Het hoofdbeginsel is hier goed en duidelijk uitgesproken. Maar hoe ruim de daaropvolgende opsomming ook gesteld moge zijn, toch blijft de mogelijkheid bestaan van het ontdekken van een daarbuiten vallend mineraal. Ter zake hiervan zeide de M. v. T. van het ontwerp der Indische mijnwet (1896), dat, zoo de wenschelijkheid van een toevoeging mocht blijken, dit bij de wet zou moeten geschieden. In een hoofdartikel in ons blad van 3 Mei 1896 noemden wij het verkieslijk dit eventueel aan den gouverneur–generaal over te laten, en dienovereenkomstig bepleiten wij nu ook, het voor Curaçao binnen de bevoegdheid van den gouverneur te brengen. Hier geldt het geen punt, waarvoor c. q. telkens afzonderlijke wettelijke regeling noodig is; die lange en moeilijke weg is ook niet de beste, als eenmaal ten deze bedoeling en opvatting bekend zijn. De wet heeft dit echter wel aan te geven, hetgeen thans *niet* voorgesteld is.

Als men de mogelijkheid van een toekomst voor de mijnnijverheid in Curaçao niet wegcijfert, is het ons, althans uit hetgeen de M. v. T. geeft en wij elders vonden, niet duidelijk, waarom het meerendeel der Indische bepalingen over mijnbouwkundige opsporingen, concessiën, verhouding van concessionarisse onderling en tot anderen, de wijze van het verkrijgen van concessiën voor Curaçao niet in wetsartikelen te gieten is. Wij zijn geen voorstanders van het belichamen zooveel mogelijk van begrippen in de wet, met beperking zooveel mogelijk van de uitvoerders, maar wij plaatsen ons hier juist op het standpunt door den minister zelf aangegeven, dat ons in deze quaestie 't beste voorkomt: de wetgevende macht heeft bij de regeling der Indische mijnaangelegenheden haar goedkeuring aan een bepaalde gedragslijn gegeven; laten wij ons daaraan houden waar geen reden tot afwijken daarvan bestaat. Van dat standpunt beschouwd, moeten wij liefst zooveel mogelijk aan de Indische mijnwet hechten; het ontwerp maakt er zich daarentegen liefst zooveel mogelijk van los.

Ten opzichte van een te heffen vast recht en cijns kennen wij de opvatting van de M. v. T. Het spijt ons echter, dat de minister niet in cijfers aangegeven heeft in hoever de wetgeving op de uitvoerrechten in Curaçao in deze zaak voorziet. Het is niet gemakkelijk in den doolhof van publicaties den weg tot zeker weten te vinden, en deze toch alleen kan leiden tot beslissing of aan de koloniale kas verzekerd wordt wat haar in billijkheid toekomt.

Bij de behandeling van titel VI der Indische mijnwet is in de Tweede Kamer over deze aangelegenheid heel wat te doen geweest. Terecht zeide het Voorl. Versl. over het ontwerp van 1896, „dat, wanneer eene mijnwet tot stand komt, de financieele verhouding tusschen den fiscus en de ondernemingen nauwkeurig in de wet behoort te worden geregeld, en dat dienaangaande geene voorschriften te geven zijn bij ordonnantie." De regeering heeft toen de juistheid van deze zienswijze erkend; thans bindt de minster den strijd over dit toen uitgemaakte geschil op nieuw aan, juist door de toen genomen beslissing ter zijde te willen schuiven; en hier toch geldt het een algemeen beginsel, dat eigenlijk met Oost of West niets te maken heeft.

Wij zullen de 12 punten van art. 38 der Indische mijnwet niet aan de Curaçaosche behoeften en toestanden toetsen om aan te geven in hoever deze, al dan niet gewijzigd, in art. 8 van het Curaçaosch ontwerp, regelende termijn en gevolgen in zake vervallenverklaring van de als concessionaris verworven rechten, overgenomen hadden kunnen of moeten worden. Slechts één punt zullen wij aanhalen om te getuigen voor mogelijkheid en wenschelijkheid van het vastleggen van den grondslag, t. w.: „Zoolang de termijn van beroep niet is verstreken of de Koning op een tijdig ingesteld beroep geen beschikking heeft genomen, wordt het besluit, waarvan in beroep is gekomen, niet ten uitvoer gelegd."

Het ontwerp van minister Fock heeft de groote deugd, de mijnontginning los te maken van den grondeigendom, maar daarnaast het groote gebrek, de uitwerking van dit goede beginsel zeer onvoldoende te verzekeren. Vooral in een afgelegen kleine kolonie, bestaande uit verspreide eilandjes, is het moeilijk nieuwe begrippen wortel te doen vatten; schrijft men daar, bij het voorhouden van een nieuw beginsel, niet imperatief genoeg de te bezigen middelen voor, dan is de kans zeer groot, dat in de practijk alles, of zoo goed als alles, bij het oude blijft.

* *
*

Rest nu de vraag of de toestanden in Santa Barbara bij aanneming van het ontwerp in het goede spoor te leiden zijn.

Art. 10 van het ontwerp luidt:

„Deze wet is niet toepasselijk ten aanzien van die delfstof, waarover de eigenaar van den grond als zoodanig vóór 1 Juli 1906 heeft beschikt. Aan dien eigenaar en zijne rechtverkrijgenden wordt het recht van beschikking over de delfstof gelaten, behoudens de bevoegdheid der Regeering om, wanneer het algemeen belang het vordert, het beschikkingsrecht aan zich te trekken door onteigening van den grond ten algemeenen nutte tegen volledige schadeloosstelling ingevolge de wettelijke bepalingen."

In dit artikel is o. i. het woord delfstof zonder meer niet goed geplaatst, want de bedoeling zal niet wezen, de delfstof, waarover als zoodanig vóór 1 Juli 1906 beschikt is, buiten bereik van de nieuwe wet te stellen, maar wel het vóór 1 Juli 1906 verkregen recht om die delfstof ook verder te blijven ontginnen. Is op dat recht een titel verkregen, óf door het begin maken met een ontginning, óf door contractueele toestemming van den eigenaar verkregen tot ontginnen, dan zal deze geëerbiedigd worden, ook voor delfstof, die, na het inwerkingtreden eener nieuwe wet, volgens dien rechtstitel uit den grond wordt gehaald. Dit lezen wij ook uit de M. v. T.; het is wenschelijk het duidelijker in de wet te formuleeren.

In dit gedeelte der overgangsbepaling ligt dus het middel niet om

---

Potdicht gaan alle luiken.

Na 5 minuten 'n gesnork alsof er 'n stoomzaagmachine van 24 paardenkracht in vollen actie is.

Buiten snuffelende, blaffende, vechtende honden; knorrende, zich schurende varkens, balkende West-Indische nachtegalen, met kettingen rammelende koebeesten, nu en dan van verre 'n schelle stem van 'n kijvende vrouw.

Buurvrouw heeft haar kind geslagen, en dat zal ze bij hier en daar 't hart in haar lijf niet meer hebben om nog eens te doen.

En vriendinnen van heinde en verre worden bij elkaar gegild door 'n: O Sarah! o Gusey! come here, quick now o Saraaaah!!

En nu begint 't spel.

Gesties en 'n flux de bouche om jaloersch op te worden.

Dat knarst maar onvermoeid door als 'n phonograaf, luistert naar geen rede, springt omhoog als 'n kakkerlak, slaat nu en dan 'n gil uit, of 'n akeligen lach, zweert bij alles wat heilig is dat she there the most worthles woman is, dat op Gods aardbodem rondloopt, vloekt en vervloekt haar heele voor en nageslacht en eindigt met 'n duren eed, dat morgen zij haar bij den officier van justitie zal aanklagen.

Klap gaat 't deurtje.

Afgeloopen, denkt ge.

Morgen brengen! Minstens 5 keer komt ze er nog als 'n furie uitvliegen om haar hart nog eens te luchten, totdat eindelijk 'n paar woordjes „police coming" de rust voor goed herstelt.

Doodsche stilte heerscht er nu op onze rots.

Daar opeens klinkt er 'n klagend snerpend spookachtig geluid van verre over de aanrollende golven van de Caraïbische Zee.

Nog eens, nu duidelijker en voller. 'n Boot ahoy.

'n Passagier wil landen. 't Kost 'm wel 2 pop extra aan den havenmeester, maar dat heeft ie er voor over. Ieder, die wel eens zeeziek geweest is, begrijpt zulks.

En de havenmeester en bootsman steken van wal. 't Roode licht op den steiger kleurt 't zog van 't bootje emerald.

'n Oogenblik later staat de naar land hunkerende man op vasten boôm, zeeziekte + 2 gulden kwijt.

St. Eustatius slaapt weer door. Hier en daar flikkert nog 'n licht door de open jaloezieën.

De politie op 't fort slaat 4 glazen.

In 'n huisje dicht bij den cliffrand, is het silhouet van 'n manspersoon duidelijk afgeteekend op 'n goedkoop katoen gebloemd gordijn.

Hij zit gebukt over ze'n schrijftafel.

Die man pent, of ze'n leven er mee gemoeid is.

Wie zou dat zijn?

Zoudt ge 't gaarne weten?

Die man pent copie voor de Amigoe, die man met ze'n griekschen neus, gebruinde tronie en weelderigen haarbos is met Uw welnemen:

JAN PAUL.

St. Eustatius, 29 Aug. '06.

Geachte Heer Redacteur,

Uw naschrift op mijn geschrijf van den 2den Aug. ll. in 'n hurry gelezen.

't Gaat niet aan zoo iets in 'n hurry te beantwoorden. En zulks zou nu toch moeten geschieden, daar wij slechts één dag hebben om onze geheele Curaçaosche correspondentie klaar te spelen.

Er is hier klaarblijkelijk 'n misverstand in 't spel.

Dat misverstand hoop ik, e. k. mail, zonneklaar op te helderen, uit den weg te ruimen.

Met dank voor opname van deez' regelen.

Met hoogachting,

JAN PAUL.

St. Eust. 29 Aug. '06.

de zaak Godden uit de wereld te helpen; de door dien heer verkregen rechten worden er juist door gewaarborgd. Maar de weg daartoe wordt, volgens de M. v. T., geopend door het laatste gedeelte van art. 10. „Wordt," zoo lezen wij, „voortzetting van één dier op eigen gezag ondernomen opsporingen of ontginningen in het algemeen belang noodig geacht, dan is de aangewezen weg om daartoe te geraken onteigening van den grond met toepassing van de voorschriften der koloniale verordening, regelende de onteigening ten algemeenen nutte (Publicatieblad 1887 No. 23)."

Dit gedeelte geeft ons aanleiding tot twee opmerkingen. Vooreerst: het ontwerp heeft juist ten doel het eigendomsrecht van den grond los te maken van elk recht tot opsporen of ontginnen van delfstof in dien grond; is het nu rationeel hier de van elkander te scheiden zaken weer te vereenigen? Niet onteigening van den bovengrond, maar van het recht op de delfstof in den ondergrond is noodig en voldoende. Ten tweede: als de aangewezen voorschriften der koloniale verordening, gesteund door art. 139 van het Curaçaosch Regeeringsreglement (1e lid: Niemand kan van zijn eigendom ontzet worden, dan nadat bij koloniale verordening verklaard is, dat het algemeen nut de onteigening vordert, en tegen voorafgaande schadevergoeding) en door art. 151 van de Grondwet, reeds onteigening van den grond wettigen, dan zijn juist thans, nu het principe nog geldt: „de eigendom van den grond bevat in zich den eigendom van hetgeen op en in den grond is", de omstandigheden gunstig om door onteigening alle rechten op Santa Barbara over te nemen, als de overtuiging bij de regeering bestaat, dat het algemeen nut die onteigening vordert. Door een nieuwe wettelijke regeling, in den geest van het aanhangige ontwerp, is in deze niets te verbeteren; integendeel, de zaak zal er te ingewikkelder door worden, omdat, als de eigendommen van grond en delfstof van elkander los gemaakt worden, in het overgangsartikel 10 *zelf* de strijdvraag opgeworpen en niet opgelost wordt, in hoever de onteigening van den grond het verkregen en niet in datzelfde artikel gewaarborgde recht op de ontginning van delfstof al dan niet in zich omvat.

Waarom, als de middelen er zijn, daarvan niet eerder partij is getrokken? De redenen zijn ons niet voldoende bekend, maar fluisterend wordt vrees voor inmenging van Engeland genoemd. De autoriteiten in Curaçao zouden de verantwoordelijkheid niet op zich willen nemen, en de minister in Nederland zou de beslissing daarover ook liever aan de Kamers overlaten. Wij weten niet of van dit gerucht iets waar is, maar ons zou die vrees toeschijnen weinig grond te hebben, waar wij, steunende op wettelijke bepalingen, van ons recht gebruik willen maken in het algemeen belang onzer kolonie.

***

Hopen wij dat het minister Fock gegeven mag zijn aan Curaçao een mijnwet te schenken en de hangende moeilijkheden, waardoor de mijnnijverheid in Curaçao gedrukt is, op te lossen. Hij heeft, naar het ons voorkomt, in het aangeboden ontwerp niet gegeven wat verwacht kon worden, nadat die mijnwet zoolang in de pen is geweest. Met de bestaande middelen is, naar wij meenen, een gaven toestand te verkrijgen, waarop een wettelijke regeling voor de toekomst is op te trekken

Nadere overweging, in hoever aan de vele blanco-gedeelten van het ontwerp kleur gegeven kan worden, is ondertusschen noodig. Daarbij behoort uitgegaan te worden van het denkbeeld, dat niet de tot nu toe verkregen, over het algemeen vrij ontmoedigende opsporingsresultaten de wet noodig maken, maar dat de wet heeft rekening te houden met de kans, dat nieuwe opsporingen en ontginningen eens tot meer verblijdende uitkomsten leiden en dat zij er tevens naar heeft te streven om pogingen in die richting, binnen haar vermogen, aan te moedigen.

(*Nieuwe Rott.*)

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

Woensdagnamiddag ten 5 ure werd de nieuw gebouwde vleugel van het St. Elizabeths-gasthuis plechtig ingewijd.

Z. D. H. Mgr. VAN BAARS, geassisteerd door den Directeur, den Zeereerw. Pater JAC. VAN BAARS, en den Secretaris van het Bestuur, den Weleerw. Heer F. J. A. VAN DEN DONK, verrichtte de plechtigheid, welke werd bijgewoond door een groot getal Geestelijken, door de Eerw. Zusters, en zieken en vele belangstellenden.

Nadat Z. D. H. zich met de H. Gewaden had bekleed, werd door de geheele Geestelijkheid het *Veni Creator* ingezet en om beurten met de Eerw. Zusters vervolgd. Daarna werd een hymne gezongen ter aanbidding van het H. Sakrament, ter eere van Maria en Jozef en dit Lof met de Zegen van het Allerheiligste besloten.

Nu trokken allen in processie naar den hoofdingang van het nieuwe gebouw, waar het wonderschoone, aanminnige beeld der H. Elizabeth, tronend boven de hoofdpoort het eerst werd gezegend en gewijd, daarna bad Z. D. H. de gebeden van inzegening in de ruime vestibule en werd het geheele huis processiesgewijs doorloopen om alle vertrekken en muren te zegenen. Teruggekeerd in de Kapel werd een plechtig *Te Deum* aangeheven om uiting te geven aan het gevoel van dankbaarheid, dat allen bezielde.

Wie had ooit kunnen denken, dat zulk een prachtgebouw, zoo echt frisch, ruim en practisch ingericht, op ons arme Curaçao zou kunnen opgetrokken worden? Voor zoover mogelijk werden de nieuwste vindingen overal toegepast en tegemoet gekomen aan de strengere eischen der moderne hygiëne. De architekt, Pater ST. VAN DE PAVERT, heeft alle eer van zijn werk. Wij blijven Z. Eerw. dankbaar voor dit monument, wat hij stichtte ten dienste der Christelijke Charitas en haar ter eere.

Niet minder dankbaar zijn wij aan de Weleerw. Moeder IGNATIA, Algemeene Overste der Eerw. Zusters, die door hare vrijgevigheid deze verbouwing mogelijk maakte en de hoofdonkosten voor eigen rekening nam.

Moge deze nieuwe katholieke stichting Curaçao tot heil verstrekken en de Eerw. Zusters nog lange jaren onzen zieken hulp verleenen en troosten door de meer moderne verpleging, welke thans mogelijk is geworden.

Wie nog geen kijkje heeft genomen, en de met smaakvol gemeubelde zalen en kamers nog niet heeft gezien, vinde hier een volledige beschrijving van het nieuwe gebouw.

Het nieuwe gedeelte van het Sanatorium St. Elizabeth is opgetrokken op het terrein San Fuego, gedeeltelijk op de plaats, waar vroeger de afdeeling voor bejaarde vrouwen stond, gedeeltelijk op het daaraan grenzende en aan het Sanatorium behoorende terrein. Dit nieuwe gedeelte heeft den vorm van een winkelhaak, waarvan de lange arm, zijnde de voorgevel, ± 56 Meter lengte beslaat, terwijl de korte arm ± 35 Meter lang is; het veronderstelt in geheel zijn aanleg het bestaan van het oude gebouw, waar van het een uitbreiding is.

De lange arm langs den voorgevel is bestemd voor de mannelijke verpleegden van het Gesticht, terwijl de korte arm, die evenwijdig loopt met den westerzijmuur der bestaande kapel, geheel tot behuizing der Eerw. Zusters-verpleegsters is ingericht; behalve slaapzalen, ziekenzaal, eetzaal der Eerw. Zusters bevat deze korte arm ook de ruime keuken en bijkeuken der Inrichting.

Door den hoofdingang in den voorgevel komt men gelijkvloers in de vestibule, deze is voorzien van een door hekwerk gescheiden vertrekje van de portierster, rechts bevindt zich de receptiezaal, links een spreekkamer en een closet privaat; een ruime bogen-galerij, waarin tegenover de deur van de vestibule een kleedkamer voor de heeren doctoren. Deze galerij geeft rechts toegang tot de afdeeling der 3de klasse verpleegden of wel der armen. Het verlengde van bedoelde galerij loopt aldaar langs drie ruime ziekenzalen met nog twee kleinere kamers en geeft toegang tot een gesepareerde trap voor de niet bedlegerige arme verpleegden, die op den frisschen ruimen zolder een gewild slaapkwartier vinden. Deze trap geeft tevens toegang tot de bovengelegen 2de klas ziekenkamers.

In het midden der galerij bevindt zich aan de buitenzijde voor een der bogen een vertrekje, waarin een gootsteen met waterleiding en perspomp op den regenbak, kast, etc., benevens een soort toonbank met jalouzieramen afgesloten, die bij het uitreiken der spijzen worden geopend, als het vertrekje aan zijn doel beantwoordend, den van de keuken ontvangen voorraad den hongeripen aanbiedt.

Bezijden dit vertrekje bevindt zich de bergplaats der brancards. Een boog verder geeft toegang tot een dwarsgang, waarin 3 badkamers met steenen baden, waterleiding, afvoerbuizen en douches voor de armen; verder 4 privaten met doorloopende rioleering en nog verder een galerij met twee ruime vertrekken voor geruischmakende zieken.

Achter deze galerij geeft een deur toegang tot een geheel afgesloten afdeeling met drie vertrekken voor besmettelijke zieken.

De dwarsgang teruggaande en de groote galerij vervolgend, heeft men uitzicht op het met altijd groene mangrove-boomen omzoomde rifwater en verder op de zee; en toegang tot een ommuurden tuin tot ontspanning der herstellende arme zieken.

Gaat men nu de groote galerij door terug tot bij den ingang der vestibule, dan heeft men recht voor zich uit een breede buitendeur ter doorlating van de brancard. Rechts van deze deur de toegang naar het Zusterskwartier en door de bogen een lief uitzicht op een binnentuintje door de goede Zusters verzorgd. Links van genoemde buitendeur eerst een closet privaat, daarna de hoofdtrap naar de 1ste klaskamers.

Verder naast de deur der vestibule de lift tot vervoer der zieken naar de operatiekamer, die boven gelegen is. Nog verder ligt langs deze galerij ook de receptiezaal, die door twee deuren en een raam gemeenschap met en uitzicht heeft door dezelve.

Bestijgt men nu de hoofdtrap dan ontmoet men op een bordes links de deur van een closet privaat, rechtsomgaand is men op de groote bovengalerij; deze opgaande heeft men links de toegang naar het Zusterskwartier, schuin daar tegenover boven de hoofdtrap de trap naar den zolder. Naast deze de ingang naar het voorportaal der operatiekamer, met de tweede deur is men daar binnen. De operatiekamer is een hooge rondgewelfde zaal die haar licht ontvangt door de groote ronde rozet boven in den gevel op het Noorden uitziende, benevens nog door twee zijramen aan denzelfden kant. Deze zaal heeft annex een kamer voor de instrumenten der heeren operateurs; alsmede een donker vertrekje tot onderzoek van ooglijders, en is voorzien van dubbele waterleiding en van luchtvrije met de rioleering in verband staande afvoerbuizen in den steenen parketvloer.

Naast den ingang naar de operatiekamer bevindt zich op de galerij de deur der lift. Terwijl tegenover deze zich twee kamers bevinden tot herstel der geopereerde patienten. Verder volgen op de galerij rechts langs den voorgevel vijf heerlijk frissche 1ste klas kamers, ieder met twee ramen aan de Noordzijde en een deur en raam aan de galerij, die een bekoorlijk uitzicht geeft op het met groene eilandjes bezaaide rifwater en verder op de rustige zee, die in haar kalme, wiegelende beweging, afgewisseld door het statig voorbijzweven van brikken en barken en steamers, den herstellenden de noodige afleiding bezorgt zonder de zenuwen van het nog zwak gestel te schokken. In het midden der lange galerij geeft een der bogen toegang tot een terras, dat 's morgens en 's avonds een verrukkelijke verpoozing biedt door zijn onbelemmerd vergezicht zoowel over de zee als over het Curaçaosche landschap, dat bij zonsondergang een betooverend schouwspel biedt.

De galerij ten einde loopend, komt men aan de deur der andere trap, waarvan boven, en aan de deur, die toegang verleent aan de 2de klasse. Ook hier het verlengde derzelfde galerij, waaraan 4 ruime frissche ka-

mers met een klein kamertje met gerioleerd privaat en waterleiding.

Het geheele gebouw telt 41 kamers en zalen en 266 deuren en ramen. Het is voorzien van eigen regenwaterleiding van uit een vergaarbak op een der vier zolders aangebracht; van spreekbuizen, die het vertrekje der portierster in de vestibule in verbinding stellen met de voornaamste punten zoowel van het oude als van het nieuwe gedeelte van het Sanatorium; van electrische bellen en overal luchtvrij afgesloten rioleering; ook is de meest frissche ventilatie overal aangebracht.

De hoofdingang wordt bekroond met een schoon beeld der H. Patrones van het Sanatorium, de H. Elizabeth, een geschenk van Z. D. H. Mgr. VAN BAARS, ten bewijze van hoogstdeszelfs ingenomenheid met de nieuwe uitbreiding van het oude St. Elizabeths-Gasthuis.

Havennieuws.

Van 1—15 Sept. liepen onze haven binnen:

Stoombooten	17
Goeletten	25
Bijlanders	19
Brik	1
Totaal	62 schepen.

Regenval.

	mM.
Fort Amsterdam	33,4
Plantage Savonet	12
„ Knip	14
„ Klein Sta. Martha	24
„ Siberie	14,6
Morgenster	13
Gr. St. Joris	30
„ Fuik	17,5
Beekenburg	16,7
„ Noordkant	28

Zoogenaamde regendagen telde

Fort Amsterdam	7
Plantage Savonet	1
„ Knip	2
„ Kl. St. Martha	3
„ Siberie	5
Morgenster	2
Gr. St. Joris	3
„ Fuik	2
Beekenburg	4
„ Noordkant	3

Van de 7 regendagen, opgeteekend voor het Fort Amsterdam, zijn er 4, waarop nog niet 1 mM. regen viel.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen, door bemiddeling van de heeren S. B. BRANDAO, drie aardige reclame-petjes, die dienen moeten om het meel *La Holandesa* van de heeren D. A. DE LIMA & C°. van New-York meer bekend te maken.

— Ook ontvingen wij van de heeren RIVAS, FENSOHN & C°. een nieuwe opgave van de uren van vertrek en aankomst der *Red* „*D*" booten gedurende het volgend trimester.

— Nog werd ons toegezonden een VAARPLAN voor het stoomschip *Christiansted*. Ook hiervoor onzen dank. De reisroute van dit bootje bleef, helaas, nog ongewijzigd. Wanneer wordt het nieuwe contract tusschen het Gouvernement en de Deensche Maatschappij bekend gemaakt?

Koloniale Raad.

Het onderwijs-ontwerp zal hedenavond ten 8 ure in openbare behandeling komen.

De Gouverneur zond een *Memorie van Antwoord* aan den Kol. Raad over de ontwerpen tot vaststelling van een steigertarief voor Aruba en St. Eustatius. Beide ontwerpen worden nog wat *aangehouden*, dat is, voorloopig *ingetrokken*. Merkwaardig is, wat de Gouverneur mededeelt over den steiger van Aruba:

Op grond van een deswege ontvangen officieel bericht, dat „bijna alle „schepen, die geregeld op Aruba va-„ren, met uitzondering van twee „schoeners, nl. de „Lady" en de „A-„gueda", welke vaartuigen onder Co-„lumbiaansche vlag varen, thans aan „of dicht bij dezen steiger kunnen „liggen, hetgeen vroeger vóór de „verlenging van vorenbedoelden stei-„ger met 10 Meter niet kon geschie-„den, zoodat door deze verlenging „een vluggere lossing en inlading „mogelijk is gemaakt, hetgeen zeer „zeker de handelsbelangen dient" — komt het ondergeteekende vóor, dat de voorstelling, „dat de steiger „voor den handel en de scheepvaart „zoo goed als geen gerief en kosten-„besparing teweegbrengt" minstens overdreven is.

Niettemin kan hij den Raad berichten, dat eene nadere verlenging van den steiger, in het bijzonder met het oog op de, na de hiervoren genoemde verlenging, tot stand gekomen stoomverbinding, in overweging geweest is — trouwens nog is —, en dat slechts de vermoedelijk hooge kosten het voorstellen reeds voor 1907 van een crediet voor de gewenschte verlenging hebben tegengehouden.

Sisal.

Het consortium CHAPMAN-MAAL-HOLMES heeft dezer dagen concessie verkregen om 400 H.A. gouvernementsgrond te voegen bij de 600 H.A, welke deze Heeren reeds in eigendom bezaten om ze te beplanten met sisal.

Artesische Put.

Door het Gouvernement is aan den heer J. M. MAAL verlof gegeven tot het boren van artesische putten, met het uitsluitend recht om in de buitendistricten pijpen aan te leggen ter verschaffing van drinkwater en water voor irrigatie, en met het recht om in het stadsdistrict een geleiding te leggen alleen voor drinkwater.

Hoedenindustrie.

De animo blijft er, Goddank, nog al goed in. Aan de Overzijde wordt de cursus bezocht door 85 leerlingen, en die van Pietermaai door 58.

De monsters, welke eenigen tijd geleden naar verschillende groothandelaren werden verzonden, zijn overal ten zeerste geprezen, zoodat men spoedig groote bestellingen kan verwachten.

Muziek.

Woensdag ll. verraste ons de militaire kapel met de *eerste uitvoering* eener wals *Noche Estrellada*, gecomponeerd door C. BOSKALJON. Een oprecht woord van hulde aan den bekwamen dirigent en zijn goed geschoolde kapel en aan den vaardigen componist. Deze sterrennacht maakte een liefelijken, betooverenden indruk. Zacht, zoet vloeiend en melodieus. Deze eerste uitvoering was onberispelijk.

Het wordt steeds meer en meer een verkwikking en genot onze militaire kapel te hooren.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Rozenda Acoster, José d'Andrade, Miss Arundel, c|o Peter Leonard, T. Bastet p|a Hellmund & Co. bfk., Francisco Antonio Briceño, José Cid, para entregar á Teresa Zayas, Mr. St. Deebend, Felipi Franken, Anita Hofman, Gustaaf A. Kuiperi, Justiniano Martinez, M. L. Penso, S. W. Settoon, Cornelia Tilman, Christian Timmer.

***

Bij de vernietiging van de ten postkantore alhier aanwezige verjaarde brieven en andere stukken, werden de navolgende zaken van waarde aangetroffen:

Een brief geadresseerd aan J. H. Peterson & Co., 73 East Street, New-York, verzonden door: Julio Selles S., Curaçao, Scharloo 44, c|o Sr. Dr. R. Villavicencio, inhoudende zegels;

Een brief geadresseerd aan: Johana Curiel, Rincon, verzonden door: Ernilia Sentiago, inhoudende 10 cent;

Een brief geadresseerd aan: Francisco Oduber, 131 East, 13 street, New-York City, U. S. A., afzender onbekend, inhoudende een zijden zakdoek.

Ingezonden Mededeelingen.

Studie aan Nederlandsche Hoogescholen.

Aan degenen, die inlichtingen wenschen betreffende de studie aan Nederlandsche Hoogescholen, worden deze kosteloos verstrekt door de volgende commissie voor inlichtingen, samengesteld door de Studenten-afdeelingen van het Algemeen Nederlandsch verbond:

Voor de Rijks Universiteit te Leiden en voor algemeene inlichtingen:
A. Welcker, Haarl. straat 53, Leiden.

Voor de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam:
C. M. Kleipool, Amstel 49, Amsterdam.

Voor de Vrije Universiteit te Amsterdam:
H. R. Woltjer, Keizersgracht 495, Amsterdam.

Voor de Rijks-Universiteit te Utrecht:
A. Lugt, Jansveld 49, Utrecht.

Voor de Technische Hoogeschool te Delft:
D. W. van Dam, Oude Delft 70, Delft.

Advertentien.

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO